

การสร้างนวัตกรรมทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา จากการศึกษาเทศกาลโฮลี

กรณีศึกษา: วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

Creation of Innovation in Contemporary Dance Holi Purnima Set from the study of the

Festival of Holi Case Study: Wat Vissanu Yannawa District Bangkok.

สุนิสา โพธิ์แสนสุข¹, เก่งมณี ปักฤทัย², สโรชา แซ่ลิ้ม³ และอรอุมา พลสุวรรณ⁴

Sunasi Potisansuk¹, Kegmanee Pagruatai², Sarocha Sealim³ and Onuma Pholsuwan⁴

¹อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3,4}นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Mahasarakham University

^{2,3,4}Student of Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Mahasarakham University

Corresponding Author Email: sunisa15122126@gmail.com

Received: 6 February 2023

Revised: 9 March 2023

Accepted: 14 March 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาเทศกาลโฮลี ณ วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร และ 2. เพื่อสร้างนวัตกรรมทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 2 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เทศกาลโฮลี ณ วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีการจัดเทศกาลโฮลีขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมซึ่งเป็นคำคืนของวันวันพระจันทร์เต็มดวง ชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยรวมตัวกันที่วัดวิษณุ เขตยานนาวา เข้าร่วมพิธีจุดกองไฟ (HolikKa Dahan) เพื่อนำสิ่งไม่ดี สิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากตัวเองตามความเชื่อของชาวฮินดู พิธีนี้จะจัดขึ้นก่อนที่จะมีเทศกาลโฮลี 1 วัน เทศกาลโฮลีถือเป็นการเฉลิมฉลองปีใหม่ของชาวฮินดู และเป็น สัญลักษณ์ของการเข้าสู่ฤดูร้อน โดยชาวฮินดูจะมีการเล่นสาดสีผงสีกัน และ 2) การสร้างนวัตกรรมทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา ผู้สร้างสรรค์ได้นำองค์ความรู้จากการศึกษาเทศกาลโฮลี ณ วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มาบูรณาการเพื่อสร้างนวัตกรรมทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา โดยได้ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดง และรวมไปถึงออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อเป็นการเผยแพร่เทศกาลการเล่นสีโฮลีของชาวอินเดีย โดยมีองค์ประกอบการแสดง คือ (1) แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน (2) ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดงโดยเรียบเรียงทำนองให้เกิดความหลากหลายโดยผสมผสานดนตรีอินเดียกับดนตรีไทยในเข้ากันอย่างลงตัว (3) ออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอินเดียซึ่งมีปัจจัยและบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของแนวคิดสร้างสรรค์เครื่องแต่งกาย (4) ออกแบบรูปแบบการแต่งหน้าเลือกใช้วิธีการแต่งหน้าแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับการแต่งหน้าแนวอินเดีย และ (5) ออกแบบรูปแบบแสดงโดยยึดรูปแบบจากเทศกาลโฮลี 6) ออกแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

คำสำคัญ: นาฏศิลป์ร่วมสมัย, โฮลีปุรณิมา, เทศกาลโฮลี

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the Holi Festival at Wat Vissanu Yannawa District Bangkok and 2. to create Innovation in Contemporary Dance Holi Purnima Set. is a qualitative research. There are research tools, namely interview and observation forms. The target group of the research consisted of 2 people from

specific selection. The data gathered from research tools and related documents were analyzed in terms of content analysis. The results of the research were as follows: 1) Holi Festival at Wat Vissanu Yannawa District Bangkok. The Oli festival takes place during the month of March on the night of the full moon. Indians living in Thailand gathered at Wat Vissanu Yannawa District Bangkok to attend a Bonfire Ceremony (HolikKa Dahan) to bring down bad things. According to Hindu beliefs, let evil things go away from oneself. This ceremony takes place one day before Holi. Holi is a celebration of the Hindu New Year and is Signs of summer in which Hindus will play with powder paint on each other and 2) innovation in contemporary dance. Holi Purnima Set the creators brought knowledge from the study of the Holi Festival at Wat Vissanu Yannawa District Bangkok. To integrate to create innovation in contemporary dance. Holi Purnima Set by designing the melody for the performance and also to design costumes to publicize the Holi Festival of Indians the elements of the performance are (1) inspiration for the creation of the work (2) the design of the melody for the performance by arranging a variety of melodies by combining Indian and Thai music perfectly (3) Design costumes that are unique to Indians, which has factors and plays an important role in determining the direction of costume creation ideas. India and (5) designing the display based on the theme from the Holi Festival and 6) designing the equipment used in the performance.

Keywords: Contemporary Dancing Arts, Holi Purnima, The Holi Festival

บทนำ

เทศกาลโฮลี (Holi หรือ “โฮลี”) หรือเทศกาลการเล่นสีของชาวอินเดียเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองตามตำนานมีการเฉลิมฉลองในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ประเทศที่มีชุมชนชาวอินเดียขนาดใหญ่อย่าง สหราชอาณาจักรแคนาดา สหรัฐอเมริกา แม้แต่ประเทศเล็ก ๆ อย่างมอริเชียสอีกด้วย ตามปฏิทินวิกรมสัมวัตซึ่งเป็นปฏิทินทางจันทรคติและสุริยคติของศาสนาฮินดู วันโฮลีจะตกในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงเดือนกุมภาพันธ์หรือเดือนมีนาคมของแต่ละปีตามปฏิทินสากลตามการคำนวณปฏิทินแบบศาสนาฮินดูนั้น วันโฮลีจะเป็นคืนพระจันทร์เต็มดวงสุดท้ายของฤดูหนาว เทศกาลโฮลีจึงเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล เป็นสัญญาณบ่งบอกว่าฤดูหนาวที่หนาวเหน็บกำลังจะสิ้นสุดลงและวสันตฤดู ซึ่งเป็นฤดูกาลแห่งการเพาะปลูกกำลังเริ่มต้นขึ้น บางตำราถือว่าเป็นฤดูใบไม้ผลิซึ่งสอดคล้องกับการละเล่นสาดสีใส่กัน อันเป็นสัญลักษณ์ของดอกไม้บานาพันธุ์ที่เริ่มผลิบานสร้างความสดใสปทุมณ ปัญญาวินิต, 2561, น.1-2)

เทศกาลโฮลี มีจุดกำเนิดมาจากตำนานทั้งสองเรื่อง คือ ตำนานเรื่องที่ 1 กล่าวถึงตำนานเจ้าแห่งสุรมีนามว่า “หิรัญยกิคุ” ซึ่งอสูรหิรัญยกิคุตนนี้ได้ขอพรจากพระพรหมให้ตนเองเป็นอมตะไม่มีใครสามารถฆ่าตนเองได้แต่พระพรหมไม่สามารถประทานพรตามที่อสูรหิรัญยกิคุขอได้ ในเวลาต่อมาอสูรหิรัญยกิคุผู้มีความเฉลียวฉลาดและน่าเกรงขามจึงขอพรต่อพระพรหมอีกครั้ง คราวนี้ขอให้ตนเองถูกฆ่าไม่ตายไม่ว่าจะกลางวันหรือกลางคืนนอกบ้านหรือในบ้านบนพื้นดินหรือในอากาศ จะโดยมนุษย์หรือสัตว์อาวุธหรือมือ หันใดนั้นพระพรหมจึงยอมประทานพรแก่อสูรหิรัญยกิคุ ต่อมาอสูรหิรัญยกิคุต้องการให้ทุกคนเคารพบูชาแต่ตนเองเท่านั้น จึงสั่งห้ามไม่ให้ชาวบ้านบูชาพระเจ้าองค์อื่นนอกจากตนเอง แต่อสูรประหลาดซึ่งเป็นลูกชายของอสูรหิรัญยกิคุมีการกระทำที่ต่อต้านและขัดแย้งไม่ฟังคำสั่งของอสูรหิรัญยกิคุ ซึ่งอสูรประหลาดเป็นผู้ที่มีความนับถือพระวิษณุ ภายหลังอสูรหิรัญยกิคุจึงมอบหมายให้นางโฮลิกะซึ่งเป็นน้องสาวของอสูรหิรัญยกิคุที่ได้รับพรจากพระพรหม ให้ตนเองเป็นอมตะไม่สามารถมีผู้ใดฆ่าตนได้เช่นเดียวกับพรที่อสูรหิรัญยกิคุได้รับจากพระพรหม เมื่อนางโฮลิกะได้รับคำสั่งจากอสูรหิรัญยกิคุนางโฮลิกะจึงมีกลอุบาย

หลอกล่อให้สูรประหลาดนั่งที่ตักของตนเอง แล้วก่อกองไฟขึ้นเพื่ออยากจะทำให้สูรประหลาดสิ้นลมหายใจและตายในที่สุด แต่สูรประหลาดสวดมนต์ขอพรพระวิษณุทำให้ตนไม่ตายส่วนนางโฮลีก็ถูกเปลวไฟเผาไหม้ตายในกองเพลิง จึงเป็นที่มาของพิธีกรรม “โฮลิกะดาเงิน” พระวิษณุทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดจึงอวตารแปลงกายเป็นนรสิงห์ ครึ่งคนครึ่งสิงโต จับสูรหิรัญยกศิปุมานั่งบนตักของตนเองในเวลาใกล้ค่ำและใช้กรงเล็บจัดการสังหารฆ่าสูรหิรัญยกศิปุ จึงเป็นบทสรุปของธรรมะย่อมชนะอธรรมตามศาสนาฮินดู และตำนานเรื่องที่ 2 ที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลโฮลีเป็นเรื่องของ “พระกฤษณะ” กับสาวที่ชื่อ “ราธา” ที่เป็นสาวเลี้ยงวัว กล่าวถึงเมื่อพระกฤษณะเติบโตขึ้นมีสีผิวสีน้ำเงินพระกฤษณะจึงรู้สึกเศร้าใจว่าทำไมนางราธาจึงมีผิวสีขาวเนียน พระกฤษณะจึงไปถามนางเทวากีซึ่งเป็นพระมารดาของพระกฤษณะว่าทำไมตนเองจึงไม่เกิดมามีผิวสีขาวเนียนอย่างนางราธา นางเทวากีจึงตอบเพียงว่าเช่นนั้นลูกก็เอาสีไปสาดใส่นางราธาให้มีสีผิวเช่นเดียวกับตน ดังนั้น พระกฤษณะจึงปฏิบัติตามที่นางเทวากีบอกจึงเกิดการสาดสีใส่กัน ไปมา กับนางราธาเป็นการลบภาพความแตกต่างระหว่างกัน คนฮินดูยกย่องให้ความรักระหว่างพระกฤษณะกับนางราธาเป็นความรักที่จริงใจบริสุทธิ์และเชื่อมั่นว่าการบูชาพระกฤษณะกับพระนางราธาคู่กันจะทำให้ความรักสมหวังจนกลายเป็นเทศกาลโฮลีในทุกวันนี้ยังแพร่กระจายไปหลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยที่มีการเล่นสาดสีกันในเทศกาลโฮลี ซึ่งเทศกาลโฮลีในประเทศไทยสามารถพบเห็นได้ที่วัดพระศรีมหาอุมาเทวี (แขก) ถนนสีลม กรุงเทพมหานคร เป็นการสาดสีใส่กันในเทศกาลโฮลีเชื่อกันว่าเป็นการปิดเป่าสิ่งร้ายให้ออกไปจากชีวิตและสีที่ใช้ก็เป็นสีที่ทำเป็นธรรมชาติจากสมุนไพรจะช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง การเล่นสาดสีในเทศกาลโฮลีนี้นับเป็นความละเออะเทอะจนสติดตัวหรือติดเสื้อผ้าจนซักล้างไม่ออก ซึ่งชาวอินเดียให้ความหมายถึงความเข้มแข็งของมิตรภาพความกลมเกลียวรักใคร่ปรองดองกันติดแน่นเหมือนกับสีที่ติดตามเสื้อผ้าและไม่มีวันจืดจาง (สำนักข่าวทูโอดี, 2565)

ดังนั้น คณะผู้วิจัย หรือผู้สร้างสร้างสรรค์ผลงานได้ศึกษาเทศกาลโฮลี พบว่า ทั้งสองตำนานมีความแตกต่างกันดังนี้ตำนานเรื่องที่ 1 กล่าวถึงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา นั่นคือ ธรรมะย่อมชนะอธรรม และตำนานเรื่องที่ 2 ชาวฮินดูยกย่องให้ความรักระหว่างพระกฤษณะกับนางราธาเป็นความรักที่จริงใจบริสุทธิ์ในความรักของพระกฤษณะกับนางราธาที่ใช้การสาดสีใส่กันไปมาเพื่อลบภาพความแตกต่างระหว่างกันเป็นการพิสูจน์ความรัก จากการศึกษาตำนานการเล่นสีของเทศกาลโฮลีทั้ง 2 เรื่องคณะผู้สร้างสรรค์เกิดความสนใจตำนานที่ 1 ของเทศกาลโฮลี วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จึงเกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุณนิมา จากการศึกษาเทศกาลโฮลี กรณีศึกษาวัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร คณะผู้สร้างสรรค์จึงได้ประพันธ์บทเพลง กระบวนท่ารำ เครื่องแต่งกายและรูปแบบการแสดงขึ้นใหม่ คณะผู้สร้างสรรค์คาดว่าสามารถนำไปใช้แสดงและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานในโอกาสอื่น ๆ ได้ และยังถือว่าเป็นการเผยแพร่เทศกาลการเล่นสีโฮลีของชาวอินเดีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเทศกาลโฮลี ณ วัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุณนิมา

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยและภารตนาฏยัม จำนวน 2 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง คือ ดร.ฤทธิพรพร ทองถนอม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์อินเดียภารตนาฏยัม อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และนายชาติรี วัดวิษณุ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพิธีกรรมเทศกาลโฮลี วัดวิษณุธรรมการวัดวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) และ 2) แบบสังเกต (Observation) ที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลภาคสนามโดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างนวัตกรรมทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโศลิตปุณนิมา จากการศึกษาเทศกาลโศลิต กรณียศึกษา: วัดวิชฌุเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาเทศกาลโศลิต ณ วัดวิชฌุเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า เทศกาลโศลิตจัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นคำคืนของวันพระจันทร์เต็มดวง ชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยรวมตัวกันที่วัดวิชฌุเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อเข้าร่วมพิธีจุดกองไฟเผานางโศลิตกา (Holika Dahan) โดยเชื่อว่าเป็นการนำสิ่งไม่ดีสิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากตัวเองตามความเชื่อของชาวฮินดู พิธีนี้จะจัดขึ้นก่อนที่จะมีเทศกาลโศลิต 1 วัน โดยชาวฮินดูจะมีการเล่นสาดผงสีใส่กันของเทศกาลโศลิต วันที่ 2 หลังจากการเผานางโศลิตกาในความมืดของคืนก่อนวันเทศกาลโศลิตที่มีชีวิตชีวา ซึ่งจะนำแสงสว่างมาสู่ยามเช้าวันใหม่ เทศกาลโศลิตถือเป็นการเฉลิมฉลองปีใหม่ของชาวฮินดูและเป็นสัญลักษณ์ของการเข้าสู่ฤดูร้อน สำหรับชาวฮินดูหลายคนเทศกาลโศลิตถือเป็นโอกาสในการรีเซ็ตและรื้อฟื้นความสัมพันธ์ที่ร้าวฉาน ยุติความขัดแย้ง และกำจัดมลทินทางอารมณ์ที่สะสมมาจากอดีต

2. การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโศลิตปุณนิมา

ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโศลิตปุณนิมา ดังนี้

2.1 ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดง เรียบเรียงทำนองให้เกิดความหลากหลายโดยผสมผสานดนตรีอินเดียกับดนตรีไทยในเข้ากันอย่างลงตัว โดยช่วงที่ 1 มุ่งเน้นให้เห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีเผานางโศลิตกา ช่วงที่ 2 มุ่งเน้นความสนุกสนานของการเล่นสาดสี

2.2 ออกแบบเครื่องแต่งกาย คณะผู้สร้างสรรค์ได้นำเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอินเดียซึ่งมีปัจจัยและบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของแนวคิดสร้างสรรค์โดยเลือกใช้เครื่องแต่งกายสีขาวเป็นหลักเนื่องจากชาวอินเดียนิยมใส่เครื่องแต่งกายสีขาวเพื่อต้องการให้เห็นสีที่ติดตามเสื้อผ้าได้ชัดเจนโดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

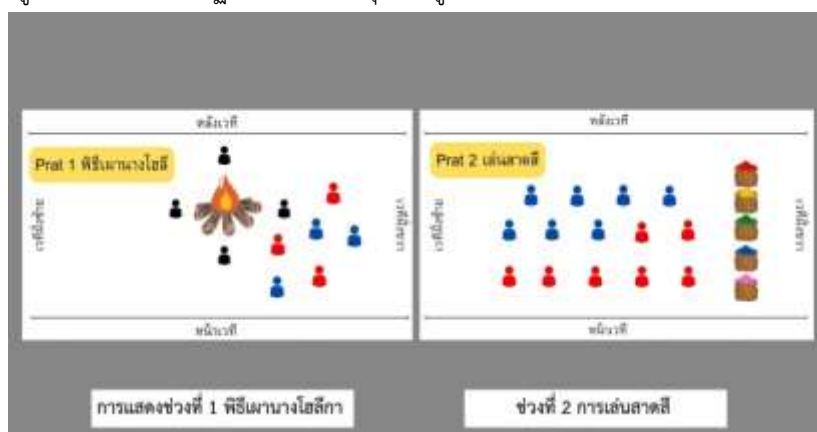
รูปภาพที่ 1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย (ที่มา: สุนิศา โพธิ์แสนสุข, 2565)

2.3 ออกแบบการแต่งหน้าโดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การแต่งหน้าของพราหมณ์ 2) การแต่งหน้าของนักแสดงชาย 3) การแต่งหน้าของนักแสดงหญิง ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้วิธีการแต่งหน้าแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับการแต่งหน้าแนวอินดี้

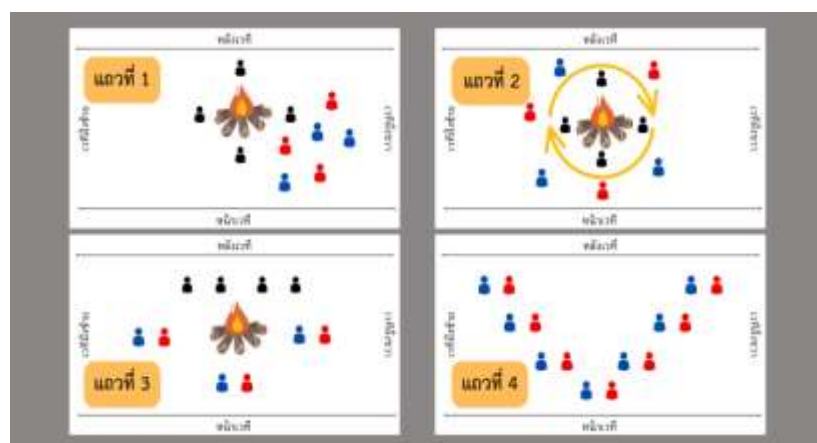
รูปภาพที่ 2 การออกแบบการแต่งหน้า (ที่มา: สุนิศา โพธิ์แสนสุข, 2565)

2.4 ออกแบบรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา ซึ่งแบ่งการแสดงออกเป็น 2 ช่วง

รูปภาพที่ 3 ออกแบบรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา (ที่มา: สุนิศา โพธิ์แสนสุข, 2565)

2.5 ออกแบบการเดินแปรแถวการแสดง ชุดโฮลีปุรณิมา ได้ทำการออกแบบเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและมีลีลาการเคลื่อนไหวที่งดงามแปลกตาสอดคล้องกับบทเพลง

รูปภาพที่ 4 ออกแบบการแปรแถวการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา (ที่มา: สุนิศา โพธิ์แสนสุข, 2565)

จากการการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโอสถีปุณนิมา โดยคณะผู้สร้างสรรคได้มีการออก 1) ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดง 2) ออกแบบเครื่องแต่งกาย 3) ออกแบบการแต่งหน้า 4) ออกแบบรูปแบบการแสดง 5) ออกแบบการเดินแปรแถว โดยสอดคล้องกับเทศกาลโอสถี วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสร้างนวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโอสถีปุณนิมา กรณีศึกษา: วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเทศกาลโอสถี ณ วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า วัตวิษณุมีการจัดเทศกาลโอสถีขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมซึ่งเป็นคำคืนของวันวันพระจันทร์เต็มดวง ชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยรวมตัวกันที่วัตวิษณุ เขตยานนาวา เข้าร่วมพิธีจุดกองไฟ (HolikKa Dahan) เพื่อนำสิ่งไม่ดี สิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากตัวเองตามความเชื่อของชาวฮินดู พิธีนี้จะจัดขึ้นก่อนที่จะมีเทศกาลโอสถี 1 วัน เทศกาลโอสถีถือเป็นการเฉลิมฉลองปีใหม่ของชาวฮินดูและเป็นสัญญาณของการเข้าสู่ฤดูร้อน โดยชาวฮินดูจะมีการเล่นสาดสีผงสีกัน (สำนักข่าวทรูไอดี, 2565)

2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโอสถีปุณนิมา พบว่า ผู้สร้างสรรคได้นำองค์ความรู้จากการศึกษาเทศกาลโอสถี ณ วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มาบูรณาการเพื่อสร้างนวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโอสถีปุณนิมา โดยได้ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดง และรวมไปถึงออกแบบเครื่องแต่งกายเพื่อเป็นการเผยแพร่เทศกาลการเล่นโอสถีของชาวอินเดีย โดยมีองค์ประกอบการแสดง คือ (1) แรงบันดาลใจในการสร้างสรรคผลงาน (2) ออกแบบทำนองเพลงสำหรับผลงานการแสดงโดยเรียบเรียงทำนองให้เกิดความหลากหลายโดยผสมผสานดนตรีอินเดียกับดนตรีไทยในเข้ากันอย่างลงตัว (3) ออกแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวอินเดียซึ่งมีปัจจัยและบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของแนวคิดสร้างสรรคเครื่องแต่งกาย (4) ออกแบบรูปแบบการแต่งหน้าเลือกใช้วิธีการแต่งหน้าแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับการแต่งหน้าแนวอินเดีย และ (5) ออกแบบรูปแบบแสดงโดยยึดรูปแบบจากเทศกาลโอสถี และ (6) ออกแบบอุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

การอภิปรายผล

การสร้างนวัตกรรมการทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดโอสถีปุณนิมา กรณีศึกษา: วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผู้สร้างสรรคสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาเทศกาลโอสถี ณ วัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า เทศกาลโอสถีของวัตวิษณุ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร จัดขึ้นโดยชาวอินเดียที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมารวมตัวกันที่วัตวิษณุ เทศกาลนี้จะจัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม ซึ่งวันที่ 1 เป็นการเผาางโอสถิกา และวันที่ 2 เป็นวันเล่นสาดสีของเทศกาลโอสถี ซึ่งถือว่าการเฉลิมฉลองปีใหม่ของชาวฮินดูและเป็นสัญญาณของการเข้าสู่ฤดูร้อน สอดคล้องกับพระครูสิริรัตนาวุโตร (2553, น.34) กล่าวว่าประเทศไทย มีประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณีสงกรานต์ ซึ่งประเพณีสงกรานต์ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทย เป็นมรดกตกทอดมาจากประเทศอินเดีย แต่ว่าเรียกชื่อต่างกันไป ประเทศอินเดีย เรียกชื่อว่า เทศกาลโอสถี (Holy) นอกจากนี้กรรมวิธีในการเล่นก็ต่างกัน ซึ่งประเพณีสงกรานต์ของประเทศไทยเล่นกันด้วยน้ำ ส่วนประเทศอินเดียนั้นเล่นกันด้วยผงสีหลาย ๆ สี คลุกกับน้ำแล้วนำมาป้ายสีกันตามทั่วร่างกาย เมื่อทาแล้วคนที่ถูกทาสีนั้นก็จะถูกหัวเราะ เฮฮา สนุกสนานกัน

2. การออกแบบกระบวนท่ารำ พบว่า การแสดง ชุดโอสถีปุณนิมา มีรูปแบบการนำเสนอการแสดงแบบนาฏศิลป์อินเดีย ซึ่งกระบวนท่ารำมีการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยและการตนาฏยัมโดยใช้มือของการตนาฏยัม แบบอสมัยุตาท่าปาตาคัส และการตนาฏยัม แบบอสมัยุตาท่ากัทริมุกห มีความสอดคล้องกับกฤตพพรพร ทองถนอม (2560, น.56) กล่าวว่าการแสดงการตนาฏยัม มีลักษณะการแสดงที่โดดเด่นในด้านความ เข้มแข็งความชัดเจนของจังหวะประกอบกับความสวยงามของท่าทางตามแบบฉบับ 108

คณะในตำราวิทยาศาสตร์ เป็นการร่ายรำที่รวมแบบแผนการฟ้อนรำ 3 ประเภทเข้าด้วยกัน คือ นฤตยา (Nritta) เป็นการฟ้อนรำในการบวงสรวงโดยใช้ทำใน 108 คณะในตำราวิทยาศาสตร์ นฤตยา (Nritya) เป็นการร่ายรำที่แสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและการสื่อความหมายตามบทเพลงและนาฏยะ (Natya) เป็นการร่ายรำเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของวรรณกรรมจะกล่าวถึงเรื่องราวของเทพวิบุรุษ และวีรสตรีของชาวฮินดู

3. รูปแบบการแต่งหน้า พบว่า การแสดงชุด โฮลีปุรณิมา คณะผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบการแต่งหน้านักแสดงแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับการแต่งหน้าแนวอินเดียและเน้นบริเวณรอบดวงตาให้คมเข้มสวยและเจิมจุดด้วยผงงูมูสีแดงตรงกลาง เพื่อให้เข้ากับคาแรคเตอร์ของผู้แสดง ซึ่งสอดคล้องกับสุนิสา โพธิ์แสนสุข (2565, น.252-253) บทความวารสารเรื่องการแต่งหน้าสำหรับการแสดง ชุดอุณยานางมณโฑ ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบการแต่งหน้าของตัวละครอย่างชัดเจน คือ ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้วิธีการแต่งหน้าละคร แบบนาฏศิลป์ไทย โดยมีการลงสียาแซโดว์โทนสีน้ำตาล-ดำ และสีทอง ให้เป็นไปตามลักษณะบทบาทของตัวละคร โดยสีแต่ละสีจะมีความหมายเฉพาะตัวและถือเป็นตัวแทนของอารมณ์ ความรู้สึก ในการสื่อความหมายที่มีความแตกต่างกันไป อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามลักษณะบทบาทของตัวละคร

4. รูปแบบการแปรแถว พบว่า การออกแบบการแปรแถว เป็นองค์ประกอบสำคัญของการแสดง ซึ่งมีผลต่อการรับรู้และการรับชมการแสดงของผู้ชม ในการออกแบบแปรแถวคณะผู้สร้างสรรค์จึงเลือกใช้การแปรแถวที่เป็นมาตรฐาน ไม่ซับซ้อนจนเกินไปเพื่อความเหมาะสมและความงดงามให้สอดคล้องกับการแสดง ชุดโฮลีปุรณิมา ซึ่งสอดคล้องกับกาญจนาภรณ์ เทพณรงค์ (2563, น.45) การแปรแถวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะทำให้การแสดงน่าสนใจ การแปรแถวทำให้เปลี่ยนอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมได้ และยังเปิดโอกาสให้นักแสดงได้มาอยู่ด้านหน้าเวทีทุกคน

5. รูปแบบการนำเสนอการแสดง พบว่า การแสดงชุด โฮลีปุรณิมา คณะผู้สร้างสรรค์ได้วาดรูปแบบการนำเสนอผลงานเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นพิธีการเผานางโฮลิกา ช่วงที่ 2 เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยรูปแบบหนึ่งที่มีการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยกับการตนาฏยัม เน้นท่าทางเพื่อสื่อความหมายของการเล่นสาดสีในเทศกาลโฮลี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.ฤตพพร ทองถนอม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์อินเดีย (การตนาฏยัม) ที่กรุณาให้คำปรึกษาด้านการค้นคว้าเรื่องเอกสาร ตำรา ขอขอบคุณนายชาติ วัตวิญญู กรรมการวัดวิญญู เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เป็นบุคคลสำคัญของวัดวิญญูได้รับการยกย่องว่าเป็นพราหมณ์ผู้ทำพิธีกรรมของศาสนาฮินดูในประเทศไทย ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตลอดจนทั้ง นักวิชาการที่ได้นำข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการนำเสนอบทความเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ต่อผู้ที่ต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย ชุดโฮลีปุรณิมา สามารถนำไปเผยแพร่เพื่อการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาการตนาฏยัมเพิ่ม เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาเพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยแนวความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กานารัศมี เทพณรงค์. (2563). *นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชูพระบำพูชาคู่หาภิมุข*. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ปัทมน ปัญจวิณิน. (2561). *โฮลี: เทศกาลแห่งสีสันแดนภารตะ*. นิตยสารเนชั่นแนลจีโอกราฟฟิก
- พระครูสิริรัตนาวตฺร. (2553). *การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางจริยธรรมของประเพณีสงกรานต์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฤตพรพร ทองถนอม. (2560). *นาฏศิลป์สร้างสรรค์พิธีรำลึกในภารตนาฏยัม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักข่าวทรูไอดี. (2565). *เทศกาลโฮลี Holi Festival 2022 สงกรานต์อินเดีย เทศกาลแห่งสีสัน*. สำนักข่าวทรูไอดี
- Sunisa Potisansuk. (2564). *The Creative Dance Conservation: Chui Chai Nang Montho*. REVIEW OF INTERNATIONAL GEOGRAPHICAL EDUCATION

บุคลากร

- นายชาติ วัตวิญญ (ผู้ให้สัมภาษณ์). เกี่ยมณี ปักฤทัย, สโรชา แซ่ลิ้ม และอรอุมา พลสุวรรณ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2565